

sten uit Drenthe (Kraloërheide, Dwingelderveld) komen uitsluitend uit heiden [4-5]. Het beeld van de oecologie is hiermee, gezien de literatuurgegevens, beslist niet compleet. **Eurytopie:** 3 (PRES = 0,06 en SIM = 0,5). **Bodem:** hoogveen. **Vocht:** niet op droge plaatsen gevangen. **Begeleiders:** onvoldoende gegevens.

Biologie

Nachtactief? Voortplanting in mei-juni. 'Verse' dieren in het najaar. De adulten overwinteren (MARGGI 1992). De larve is opgenomen in de tabel van Arndt (1991).

Dispersie: macropteer. Lindroth (1945) twijfelde niet aan de vliegcapaciteit, maar tot op heden zijn er nog geen vlieg-waarnemingen van deze soort bekend. In het recente werk van Lindroth (1986) wordt het vliegvermogen overigens weer in twijfel getrokken. Aangenomen dat het bij de vrij geïsoleerde populaties in het westen om uitbreidingen en niet om relictpopulaties gaat, zou geconcludeerd kunnen worden dat vliegvermogen zeker een rol moet hebben gespeeld.

Bedreiging

Onvoldoende gegevens.

GENUS PLATYNUS

soort 196

Zwartbruine of donker metaalkleurige, kleine tot middel-grote soorten, van ca. 5-9 mm.

Areaal

Door de recente revisies en opwaardering van een aantal soorten die vroeger tot *Platynus* werden gerekend, is het op het moment erg moeilijk om een betrouwbaar overzicht te geven. Het genus is waarschijnlijk verspreid in het Holarctische en het Neotropische gebied en telt tenminste 50 soorten, waarvan 40 in Noord- en Midden-Amerika (BALL 1960, LIEBHERR 1992), en 8 in het Palearctisch gebied (KRYZHANOVSKIJ ET AL. 1995). De verspreiding in andere regio's wordt hier buiten beschouwing gelaten. Drie soorten komen voor in Europa en één in Nederland.

Oecologie en biologie

Zie soortbespreking. Voor de ordinatie zie fig. 210.

Taxonomie

Twee van de drie Europese soorten, *P. glacialis* en *P. livens*, zijn opgenomen in de tabellen van Freude et al. (1976) en Trautner & Geigenmüller (1987), en de soorten *P. livens* en *P. mannerheimii* in Lindroth (1986).

196 *Platynus livens*

Synoniemen

Agonum livens, *Limodromus livens*.

Areaal

West-Palearctische soort. Niet in Noord- en Zuid-Europa. Naar het oosten tot West-Siberië. **Areaalkarakteristiek:** 2, R = submarginaal.

Voorkomen

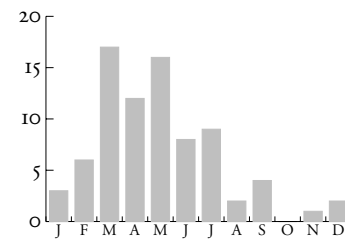
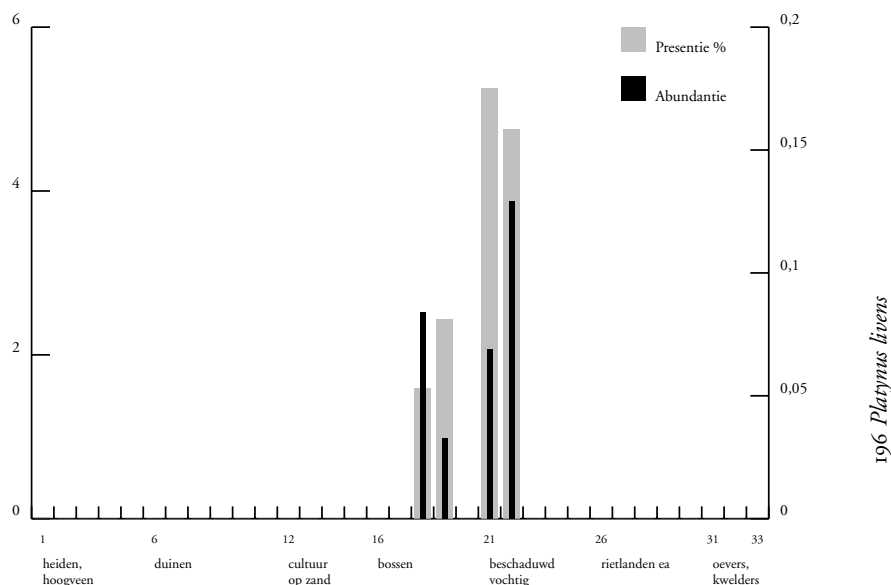
In Nederland vooral in het gebied rond de grote rivieren, niet algemeen. Op de Britse Eilanden plaatselijk in het zuiden en oosten van Engeland (LINDROTH 1974, LUFF 1998). Ook waargenomen in het westen van Ierland (Galway) (SPEIGHT 1976A). In Denemarken pleksgewijs verspreid, vooral op de eilanden en in Oost-Jutland (BANGSHOLT 1983). In Fennoscandië alleen in het Zuid-Zweden en Finland, nergens algemeen (LINDROTH 1945, 1986). In Duitsland over een groot ge-

bied verspreid, maar overal zeldzaam (HORION 1941, TRAUTNER & MÜLLER-MOTZFELD 1995). In Berlijn (BARNDT ET AL. 1991) en Baden-Württemberg (TRAUTNER 1992B) op de Rode Lijst, evenals in Zwitserland, waar hij alleen in het noorden voorkomt (MARGGI 1992). In België verbreid maar eveneens zeldzaam (DESENDER 1986). Recentelijk sterk achteruit gegaan, in Vlaanderen op de Rode Lijst (DESENDER ET AL. 1995).

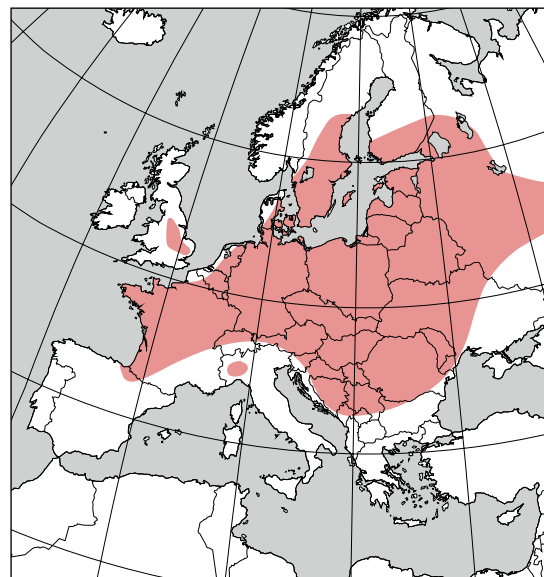
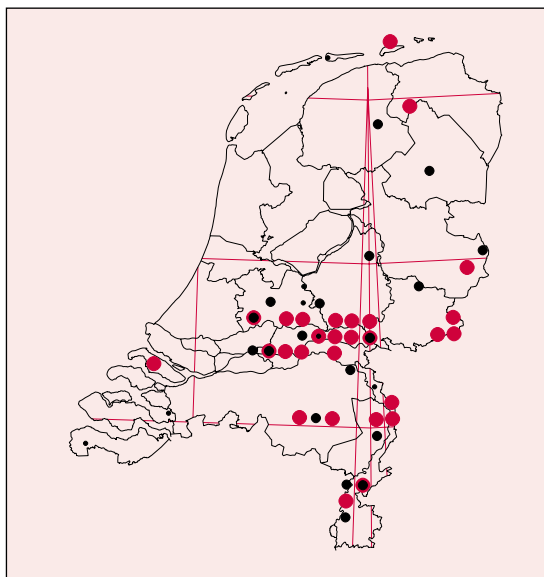
Status: in Nederland en het omliggend gebied is het aantal waarnemingen achteruitgegaan (DESENDER & TURIN 1986, 1989). Recentelijk werden echter veel waarnemingen verkregen uit handvangsten: langs visvijvers bij Echt (BERGER & POOT 1970), Bunderbos (1985) (KA, TH), Beuningen, Twente (1993) (EL), Linschoterbos (1985) (PH), langs de IJssel bij Lathum (1989) (JW), Winterswijk (1990) (JW) en in diverse UTM-hokken in Noord-Brabant (1983-1984) (TH).

Oecologie

Ripicol, paludicol (MANDL 1978). Volgens Krogerus (1960) in Finland vooral aan oligotrofe vennen, geheel of gedeeltelijk tyrfobiont/tyrfofiel. Een soort van moerassige, venige loofbossen, vooral met elzen (*Alnus*) of berken (*Betula*), tussen blad of in veenmos (*Sphagnum*) (LINDROTH 1974, 1986). Bij voorkeur op modderige plaatsen met veel beschaduwing, ook op kleiige bodem tussen bladeren, bij voorkeur langs de oevers van bospoelen. In het laagland en bergdalen tot ca. 600 m (BURMEISTER 1939). In Zwitserland eveneens in moeras-

196 *Platynus livens*

en broekbossen met veel schaduw, niet montaan. Uit bovenstaand overzicht van vangsten in natte bossen in Nederland blijkt, dat de soort zeer verbreid is en waarschijnlijk sterk onderbemonsterd, evenals diverse andere soorten van moeras- en broekbossen (vergelijk: *Agonum viridicupreum* en *Badister unipustulatus*).

Vangpotten. Groep: D2 (6 series, 19 individuen). De vangsten komen alle uit vochtige tot natte loofbossen [18-19, 21-22], maar niet uit het eiken-haagbeukenbos [20]. Zeer waarschijnlijk sterk onderbemonsterd. **Eurytopie:** 4 (PRES = 0,12 en SIM = 0,62). **Bodem:** rivierklei. **Vocht:** 4. **Begeleiders:** onvoldoende gegevens uit vangpotten. Bij handvangsten vaak samen met *Leistus fulvibarbis* en *Patrobus atrorufus* (TH, TG).

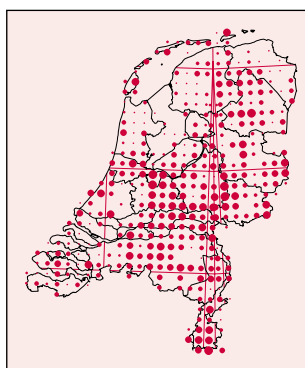
Biologie

Nachtactief? Voortplanting in het voorjaar. De soort werd in de winter in grote aantallen aangetroffen achter schors (TG & RD). De larve is opgenomen in de tabellen van Arndt (1991) en Luff (1993).

Dispersie: macropteer. Vliegwaarnemingen zijn bekend.

Bedreiging

Onvoldoende gegevens. De soort is relatief onbekend, waarschijnlijk omdat de biotoop waar deze soort leeft lange tijd weinig geliefd is geweest bij verzamelaars. Mogelijk een zeer goede indicator van waardevolle natte bossen. Het verdwijnen van natte bossen en verdroging door verlaging van de grondwaterstand zijn belangrijke bedreigingen.

Figuur 211

Agonum: aantal soorten per hok, 8 klassen (1, 2, 3, 4-5, 6-7, 8-9, 10-12, 13-15 soorten).

GENUS AGONUM

soorten 197-216

Synoniemen

Europhilus Chaudoir.

De soorten van dit omvangrijke genus verschillen sterk in kleur en grootte. De afmetingen liggen tussen de 5 en 15 mm.

Areaal

Dit genus is, mits in brede zin gezien (zie 'Taxonomie') verspreid over alle grote faunistische regio's van de wereld en telt ruim 650 soorten. Het merendeel van de soorten en subgenera wordt echter gevonden in de noordelijke gematigde streken, met name van de Oude Wereld. In Noord-Amerika komen ca. 300 soorten voor (ERWIN ET AL. 1977). Zeer veel van de ca. 65 Europese soorten hebben grote arealen, die vaak een groot deel van het Palearctisch gebied beslaan. In Nederland komen 20 soorten voor (fig. 211).

Oecologie

Agonum-soorten zijn voor het merendeel uitermate hygrofiel, vooral voorkomend op beschaduwde, vochtige tot nat-

te plaatsen. Sommige soorten zijn zeer eurytoop en komen dan ook voor in dynamische milieus, zoals ruderaal plaatsen en cultuurland. Ordinatie van *Agonum* en recent afgesplijste genera in fig. 212.

Biologie

Er zijn zowel dag- als nachtactieve soorten. Over het algemeen zijn het voorjaarsvoortplanters en van diverse soorten is bekend dat ze meer dan één keer aan de voortplanting deelnemen (WASNER 1979). In hoofdzaak carnivoor (LINDROTH 1986). Behalve de ongevleugelde *A. ericeti*, zijn de meeste soorten macropteer en slechts enkele di(poly)morf; het vliegvermogen varieert echter van soort tot soort (zie de besprekingen in fig. 45, 46).

Taxonomie

In brede zin werd onder *Agonum* een groot aantal supra-specifieke taxa ondergebracht (ZIE JUNK & SCHENKLING 1931). Aanluitend bij de classificatie zoals die in veel Mediterrane landen al geruime tijd wordt gebruikt (O.A. JEANNEL 1941-1942; VIGNA TAGLIANTI 1993; ZABALLOS & JEANNE 1994), en thans ook in Midden-Europa wordt toegepast (TRAUTNER ET AL. 1997, SCHMIDT 1998), is een aantal voormalige subgenera uit het oude polyfyletische genus *Agonum* s.l. gelicht om als zelfstandig genus te worden